Rautatiealan SÄÄNTELYELIN
Regleringsorganet för JÄRNVÄGSEKTORN

LAUSUNTO

Päiväys/ Datum 30.5.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Dnro/Dnr TRAFI/190392/03.03.00/2016

Viite/ Referens U 8/2013 vp

Neljännen rautatiepaketin markkinaosaa koskeva lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Trafin yhteydessä toimiva rautatiealan sääntelyelin pitää neljättä rautatiepakettia (markkinaosa)[1] selvänä edistysaskeleena luotaessa edellytyksiä kilpailukykyiselle rautatieliikenteen toimialalle Euroopassa. Kilpailulliset markkinat luovat entistä parempia edellytyksiä toimialan tehokkuudelle ja kilpailukyvylle. Kompromisseistaan huolimatta neljäs rautatiepaketti antaa tähän hyvät mahdollisuudet. Säännösten mahdollisimman tehokas soveltaminen voidaan varmistaa kansallisessa täytäntöönpanossa.

Vaikutukset kotimaan henkilöliikenteen julkiseen palveluhankintaan sekä mahdollisuus avoimeen markkinoille pääsyyn ovat Suomen rautatiemarkkinoiden kannalta paketin merkittävimmät asiat. Avoimella markkinoille pääsyllä tarkoitetaan liikennöinnistä vastaavan yrityksen mahdollisuutta tarjota rautatieliikenteen palveluita suoraan, eli ilman julkista palveluhankintaa.

Julkisessa palveluhankinnassa kilpailutuksesta tulee pääsääntö, mutta myös esimerkiksi tehokkuusperustein tehtävä suorahankinta on rajatuissa tilanteissa mahdollistettu. Jäsenmaan asettamalle ”riippumattomalle elimelle” on annettu mahdollisuus arvioida tällaisen suorahankinnan perusteet. On tärkeää, että arvioinnin tekevälle elimelle luodaan kansallisessa lainsäädännössä selkeä ja yksiselitteinen toimivalta, jos tällaiselle suorahankinnalle jätetään mahdollisuus.

Huomionarvoista on myös toimivaltaiselle viranomaiselle asetettu velvoite, jonka mukaan sen on tehtävä ja julkistettava arvio siitä, miten tasapuolinen pääsy liikkuvaan kalustoon on turvattavissa. Kaluston saatavuus on kilpailutuksen onnistumisen kannalta avainkysymys. Velvoite lisää kilpailutuksen läpinäkyvyyttä, mutta kaluston saatavuuden parantaminen edellyttää kansallisia toimenpiteitä.

Kokonaisuutena neljännen rautatiepaketin ehdotuksia voidaan pitää kannatettavina, vaikka esimerkiksi mahdollistetut siirtymäajat eivät parhaalla mahdollisella tavalla tue kilpailun syntymistä rautateiden henkilöliikenteeseen.

Juha Karjanlahti
Rautatiealan sääntelyelimen päällikkö

[1] Ehdotetut muutokset rautatiemarkkinadirektiiviin (2012/34/EU) ja PSO-asetukseen (1370/2007) sekä rautatieyritysten kirjanpitoa kokevan asetuksen (1192/69) kumoamista koskeva ehdotus.